

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: G. J. van den Broek, M. H. Damme Jr., J. F. Ligtenberg,
S. H. Stoffel, R. A. Verwey, J. F. C. Wrede.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3, per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

REDE

GEHOUDEN DOOR DEN

President van het Delftsch Studentencorps,
den Heer G. C. OP TEN NOORT,

BIJ GELEGENHEID VAN DE

53ste **DIËS NATALIS**,
op Vrijdag 22 Maart 1901.

Mijne Heeren, Senatoren, eereleden van
den Senaat en leden van het Delftsch
Studentencorps.

Een hartelijk welkom roep ik u allen toe, die hier gekomen zijn om plechtig en feestelijk te vieren de verjaardag van ons Corps.

Gij hebt mij het voorrecht gegund u op dezen avond toe te spreken en het is mij een groot genoegen van dat voorrecht gebruik te maken.

Een voorrecht noem ik het, omdat van af deze plaats mij de gelegenheid wordt gegeven u te herinneren aan tal van feiten en plichten, toestanden en gebeurtenissen, waarvan het releveeren, zoo ik hoop, u zal doen nadenken, en uwe harten vuriger zal doen kloppen, door trouwe liefde voor het Corps, waar gij allen lid van zijt. Want trouwe, vurige liefde is het, wat ons Corps behoeft om te leven en te bloeien. Het is als met een kind. Als het niet gestadig groeit en zich ontwikkelt, zoowel naar lichaam als naar geest, dan is er erger dan stilstand, dan is er achteruitgang. Weest hier allen van overtuigd. Ons Corps moet groeien niet alleen in ledental; maar ook in grootte van prestatie, in waarde van uitingen, in hoogere ontwikkeling zijner leden.

Dit Corps nu viert heden zijn 53e verjaardag. 53 jaren geleden gevoelden de studeerenden aan de Polytechnische School te Delft behoefte om een band te vormen, die hen allen samenbond en daardoor krachtig maakte. Die band werd gevonden in de oprichting van het Delftsch Studentencorps. Het doel van deze vereeniging was om hen, die studeerden in Delft, den tijd, dien zij overhielden van hunne studie, op eene aangename en nuttige wijze te doen doorbrengen.

Wanneer een jonge man de burgerschool verlaten heeft, staan hem vele wegen open. Kiest hij de studie in Delft, dan is dat, omdat hij door vermeerdering van kennis in staat zal worden gesteld, later in de maatschappij een mooiere, betere, eene hem aanlokkelijker positie te verkrijgen, dan het geval zou zijn, wanneer hij niet ging studeeren. Maar om nu werkelijk dat doel te bereiken en een geschikt en nuttig mensch in de maatschappij te worden, is nog iets meer noodig, dan datgene te kennen, wat men noodig heeft om met goed gevolg het examen voor ingenieur af te leggen. Wat aan de Polytechnische School niet gedoceerd wordt, is vastheid van karakter, menschenkennis en tal van andere noodzakelijke eigenschappen, die men niet kan leeren uit een dictaat of wetenschappelijk werk, maar die ieder individu zich moet eigen maken op de wijze, die hem zelf het meest geschikt daartoe lijkt.

Door nu lid te worden van het Corps, opent men zichzelf den weg, om op de meest gemakkelijke en geleidelijke manier zich te wapenen met deze eigenschappen en ons zoo goed mogelijk voor te bereiden voor ons later leven.

Ons Corps staat niet buiten de maatschappij. Ons leven in 't Corps is als eene wandeling door het voorportaal van het groote maatschappelijke gebouw. Het moge waar zijn, dat deze opvatting niet altijd gehuldigd is, maar de tijden zijn veranderd. Wij hebben ons hierna te schikken en overeenkomstig de opvattingen der tijd, waarin wij leven te gedragen, willen wij niet achterlijk worden of misschien ondergaan.

Hier is het de plaats om in het kort na te gaan hoe of het met ons Corps gesteld is, of wij met voldoening kunnen terugzien op het afgelopen jaar en of wij met moed en vol blijde verwachting een volgend jaar kunnen ingaan.

Het beste, waaraan wij kunnen waarnemen of het Corps bloeit en wakker is, zijn de vereenigingen.

Zoo de vereenigingen zich in eene groote mate van bloei mogen verheugen, dan kunnen wij wat ons Corps aangaat met moed de toekomst tegemoet gaan.

Ik wil beginnen met de Societeit Phoenix als oudste en tevens als grootste en belangrijkste vereeniging te memoreeren. Als uiting van leven en kracht is het feit, dat zij bezig is zich uit te breiden, al sprekend genoeg.

Na de aanstaande groote vacantie zal zij in staat zijn hare leden nog meer aan te bieden, dan zij reeds doet. De uitbreiding van conversatie- en billardzaal zal het gezellig verkeer onder de leden bevorderen, terwijl de grootere leeszaal aan zal lokken tot het meer gebruik maken van dat gedeelte der Societeit, waar men zijne algemeene kennis en ontwikkeling op zoo eene aangename manier kan vergrooten. Hieraan wordt dan tevens meegewerkt, door eene commissie voor bibliotheek en leeszaal, die dit jaar in het leven werd geroepen, en wat zeer zeker eene verbetering mag worden genoemd.

Gaan wij de verdere lijst onzer vereenigingen na, dan onderscheiden wij 3 groepen, namelijk zij die beoefenen de sport, kunsten of wetenschappen.

Van de vereenigingen, die zich op de sport toeleggen wil ik memoreeren: Odin, Laga, Carrousel, IJclub, Cricket en Voetbal, Weerbaarheid en Hockey en Bandy. En dan herinner ik u aan het laatste concours en de uitvoering van Odin, aan de overwinningen van Laga, de overwinning van haar „oude twee” in Parijs, het winnen van alle prijzen van IJclub te Groningen en het winnen van alle prijzen van Weerbaarheid te Amsterdam, om u te doen gevoelen, dat, wat fysieke kracht en behendigheid aangaat de Delftsche Studenten niet onderdoen voor de studeerenden aan de universiteiten. De vereenigingen, die minder uitblonken, vragen om meer ijver en toewijding van hare leden om het evenver te brengen als hare zusters.

De krachten zijn aanwezig, laat ze niet ongebruikt verloren gaan. Van de vereenigingen, die zich aan de kunst wijden noem ik Apollo, die van 't winter twee uitnemend geslaagde uitvoeringen gaf. Tooneel, dat nog wel niet is wat wij wel zouden willen wenschen, maar waar ontegenzeggelijk groote vooruitgang is te bespeuren, wat het spel harer leden aangaat, als wij de laatste uitvoering vergelijken bij vorige.

Amateur Fotografen, waarvan de buitenwereld minder

merkt, maar die er zich in 't bijzonder op toe legt, aan hare leden zooveel mogelijk gemakken en geriefelikheden te verschaffen. Igov, dat er in slaagde van 't winter voor 't eerst met eigen krachten eene uitvoering tot stand te brengen, die door een ieder om het zeerst geprezen werd.

Nog rest mij u te noemen Vrije Studie en Debating, waar men door het hooren van voordrachten, en het aanvallen op stellingen in staat wordt gesteld zijn blik te verruimen en zich eene zekere mate van gemakkelijheid en handigheid in het debat eigen te maken, die ons later van groot nut kan zijn. Als laatste memoreer ik het Delftsch Studenten-Weekblad. Gaarne zouden wij zien, dat dit speciaal Delftsche blad zich in wat grooter bloei mocht verheugen en vooral in wat meerder sympathie van de zijde der Corpsleden, dan toch zou dit blad eene schoone uiting van ons Corps kunnen worden.

Ik heb dit alles opgenoemd, om u er op te wijzen, dat men door middel van de vereenigingen eene harmonische ontwikkeling van lichaam en geest kan deelachtig worden. Houdt dus deze instellingen zooveel mogelijk in eere, steun hen en profiteer er tevens van, de gelegenheid zal u later zelden in zoo ruime mate geboden worden.

Misschien zijn er onder u, die na mijne lofrede op de vereenigingen, zich zullen afvragen, wat of het Corps als zoodanig dan aan hare leden geeft, wat het groote nut van deze instelling is. Mijn antwoord op deze mogelijke vraag is, dat het Corps als zoodanig de sleutel is van de poort, die toegang geeft tot de vereenigingen.

De vereenigingen zonder het Corps, waarvan zij uitgaan en dat hen bindt en steunt zou zijn als een huisgezin zonder hoofd, het zou zijn als kleine troepjes soldaten, ieder met een officier aan 't hoofd, elk op zich zelf manoeuvreerende, zonder een generaal, die het opperbevel heeft. Het zou zijn als een timmerman, een metselaar en een smid, die een huis gingen bouwen, ieder op zich zelf werkende, zonder een hoofd, die hen leidde en de combinaties maakte om een geheel te krijgen.... Maar laat ik niet verder uitweiden, over wat of er zou gebeuren zoo het Corps er niet was. Ik vertrouw, dat een ieder het belangrijke van een Corps in eene studenten-maatschappij inziet, en is er een enkele, die daarvan nog niet overtuigd is, welnu hij behoeft slechts zijn oogen en ooren te openen en waar te nemen en hij zal begrijpen.

Het Corps, deze in eene studenten-maatschappij zoo machtige corporatie, moet hare zonen liefhebben en opvoeden, opdat zij later nuttige mannen van de maatschappij worden. De Senaat zorgt voor de huishouding. Hij moet niet zijn een lichaam, dat eene politieke richting aangeeft, maar moet zorgen voor het dagelijksch beheer der dingen, voor de geregelde gang van zaken, voor de toepassing en handhaving van wetten en reglementen, voor het veranderen en bijhouden dier wetten en reglementen zoo de omstandigheden en de tijd waarin wij leven veranderingen wenschelijk maakt. Verder onderhoudt de Senaat betrekkingen met andere Corpsen, opdat wij niet eenzijdig worden en gaan leven in „a spendid isolation.”

Dit is de taak van den Senaat, zooals de tegenwoordige meent dat zij is. Verder deel ik u mede, dat de Senaat op het oogenblik de meest urgente verandering in het belang van het Corps acht te zijn, eene aanmerkelijke contributie-verlaging. Wel is onlangs de contributie voor 4de en oudere jaren met f 5 verminderd, doch dat is geenszins voldoende. Wij koesteren de gegronde hoop, dat vóór wij ons weder vereenigen om een verjaardag van ons Corps te vieren, de bedoelde contributie-verlaging zal zijn ingevoerd, zonder dat wij daarvoor voordeelen in ruil behoeven af te staan.

Na de plichten van den Senaat te hebben genoemd, laat ik de plichten van een Corpslid volgen. De plicht van een lid is behalve het nakomen van de Corpswet, het toonen van belangstelling in het doen en laten van het Corps, kortom, hij moet het Corps liefhebben en zoodoende niet alleen finantieel maar ook moreel steunen. Hij moet verdraagzaamheid betrachten en de meening van anderen respecteren. Dan is het Corps eene schoone harmonische en krachtige vereeniging, die wij nauwelijks voldoende op prijs kunnen stellen. Deze ideaal-staat hebben wij nog niet bereikt. Vooral aan belangstelling en verdraagzaamheid ontbreekt nog veel. Hier nu is al dikwijls op gewezen, maar ik wil het nogmaals doen in de hoop, dat het eenmaal helpen zal; want het is in het waarachtige belang van het Corps en van ons zelve.

Ik zou willen, dat ik het redenaarstalent van een Mirabeau had om het u allen te doen voelen, zóó sterk, dat gij

niet meer vergeten zoudt, dat gij er zoo diep van werd doordrongen, dat het natuurlijk gevolg niet meer uitbleef.

Dan zou ons Corps worden het ideaale mooie Corps, waarna een ieder haakte om er lid van te kunnen worden. Het zou zijn als de groote zee, helder en klaar van aanzicht; maar met diepen grond. Wild en machtig als de wind opsteekt, bruisend, onweerstaanbaar krachtig, eeuwig, onvergankelijk. Dan zouden onze studentenjaren werkelijk zijn de schoonste jaren van ons leven. Vrij zijn, geheel vrij, en die vrijheid aanwenden voor ontwikkeling, studie, kunst en genot. Kan men zich schooner voorstellen? Dan zouden wij voorzeker in ons later leven de zoete vruchten plukken van ons waarachtig student-zijn, en de herinnering aan die jaren zou ons in moeilijke tijden een hechte steun zijn om goed te blijven, doen en voelen.

Het ideaale, het hoogste kunnen wij menschen nooit bereiken, maar laat ons dat niet afschrikken en lafhartig de handen in den schoot doen leggen. Neen, laat ons pogen om het ideaale te naderen met al de jonge kracht die in ons is. Het gedeeltelijk slagen zelfs zal ons groote voldoening schenken.

Vooral u eerste jaars, roep ik op mee te werken aan dit schoone pogen. Niets mag u weerhouden om de jaren, die vóór u liggen zoo goed mogelijk te besteden. Laat u nooit weerhouden door valsche schaamte; maar wees steeds uwzelve en tracht goed te zijn.

En nu mijnheeren ben ik aan het einde van wat ik u wilde zeggen op deze den 53ste verjaardag van ons Corps.

Laat deze dag niet voorbijgaan als ieder ander, viert feest en weest vroolijk en laat dezen avond geen wanklank opstijgen uit uw harmonisch feestgejubel.

Ik stel u voor allen een dronk te wijden aan het welzijn van ons geliefd Delftsch Studentencorps.

Materialisme en Godsdienst.

Ter wille van de volledigheid neem ik het volgende fragment uit een ingezonden stuk in de Nieuwe Courant, van de hand van Dr. H. Y. Groenenwegen over:

„Ja, men had mij gevraagd, om te komen debatteeren, toen Mej. Huygens tegen mijne drie voordrachten over godsdienst en materialisme zou gaan spreken. En ik heb dit beslist geweigerd. Tot zoover is het bericht juist.

Maar waarom verzwijgt de berichtgever (van de N. C.), dat ik, hoewel afkeerig van zulke debatten, mij bereid heb verklaard drie maal, na elke voordracht, op een debat in te gaan, en, liever nog, alle schriftelijke bestrijdingen en vragen in het openbaar mede te deelen en te beantwoorden? Daarop ging echter noch mej. H., noch een ander harer aanwezige geestverwanten in. Ik zie niet in, waarom ik, nu men de gelegenheid, die ik aanbood, ongebruikt liet, gehouden zou zijn, de gelegenheid, die men mij gaf, te nemen. En dit te meer, omdat ik alle gedebatteer over hooge en ingewikkelde levensvragen en denquaesties uit den booze acht.

Mij lijkt dat altijd een nutteloos en onwaardig werk. Dat improviserend praten over moeilijke problemen, waar men zelfs bij rustig nadenken niet eens zijn gedachten zuiver over formuleert, leidt tot niets dan misverstand en woordenstrijd — en bij het publiek gewoonlijk ook tot de ongelukkige waan, dat de kundigste, brutaalste of vroolijkste debater, ook het recht aan zijne zijde heeft. Slechts wanneer men mij ertoe dwingt, ga ik op zulke debatten in. Uit eigen beweging doe ik aan dat doelloos spel nooit mede, al weet ik, dat het, vanwege zeker pikant genot, zeer in de mode is.”

Tot zoover dr. G. — ik stel er prijs op, dat men deze meening verneemt, omdat ik geloof, dat zij volkomen waar is. Alleen komt het mij voor, dat, wie van de waarheid van dergelijke woorden goed doordrongen is, niet zelf een debat moet uitlokken, ja noodzakelijk maken, door voorstellingen te geven van de ideeën van anderen die, uit den aard der zaak nooit juist kunnen zijn. Waar dr. G. het materialisme een „denkensmisdaad” noemt, daar oordeelt hij, en dat kan ook niet anders, van zijn eigen standpunt — en veroordeelt daarmee eene denkrichting, die hij, omdat ze zijn eigene niet is, niet kan bevatten.

Ik kan mij niet begrijpen, hoe een man, die ernstig praat over „ingewikkelde en hogere levensvragen”, kan spreken van een „denkensmisdaad”; dat wijst erop, dat hij zelf het

niet geheel met zijne woorden eens is, dat hij niet zoo veelzijdig is, als zijne woorden doen gelooven.

Iemand, die ervan overtuigd is, dat men over levensvragen niet debatteeren kan in eene openbare vergadering, moet die overtuiging hebben, omdat hij begrijpt, dat die levensopvattingen in de persoonlijkheid liggen, dat men niet spreken kan van eene „hoogere” of „betere” levensopvatting, maar eenvoudig van eene „andere”, en dat iemand niet ernstig en waarachtig overtuigd kan worden van eene levensopvatting, die zijne eigene niet is.

Maar zoo iemand ziet ook in, dat hij eens anders overtuigingen niet anders dan van zijn eigen standpunt bekeken, dus verkeerd, kan weergeven, en hij laat dit daarom na — hij geeft slechts zijn eigen ideeën, die hij onder woorden kan brengen, zooals die voor hem zijne ideeën representeren — in zuiveren drang naar uiting, omdat hij zich daartoe geroepen gevoelt.

Voor zoo iemand is een woord als „denkenskismaad” een absurditeit, omdat hij weet, dat elke overtuiging eene uiting is van den eeuwigen geest, van het onkenbare, of hoe hij dit ook noemen moge.

Zoo iemand gaat echter niet debatteeren over zijn geloof, dat hij zelf is, want hij weet vooruit, dat hij hierin geen resultaat kan bereiken — omdat hierin van geen overtuigen — van geen recht of onrecht sprake is. Het is eene algemeene en logische, onvermijdelijke karaktertrek van alle menschen, dat zij altijd alles beoordeelen naar zich zelve — naar hun eigen ik — en dan pogen zij door redeneeringen een ander van de waarheid van hun inzicht te overtuigen — zij pogen logisch af te leiden, dat zij gelijk hebben, daarbij echter natuurlijk hun logika steeds bouwende op den grondslag van hunne persoonlijkheid. Ja, zeggen zij dan, als de anderen hen niet begrijpen — maar dat komt, omdat jelui niet genoeg weet, of niet genoeg gedacht hebt, of je „niet bewust bent”, kortom — dat er iets aan je mankeert.

Maar dan mankeert er aan iedereen iets, behalve aan ons tweeën, nietwaar lezer, of liever, alleen aan u mankeert niets, als ge 't goed nagaat, daarvan zijt ge innig overtuigd. — Welnu, ik ben er diep van overtuigd, dat ik het dichtst bij de waarheid ben, en dat gij verblind zijt door 't een of ander dat u belet, goed te zien, want als ge dat deed, dan zoudt ge wel net zoo zien als ik.

Maar het is toch merkwaardig, dat, als twee menschen van eerlijke overtuiging, en van groote kennis en wijsheid met elkaar redeneeren — zij toch verschillend blijken te zijn, zoodat zij elkaar niet kunnen overtuigen — als zij lang genoeg met elkaar gepraat hebben zegt de een: dat geloof ik, en de ander „dat geloof ik niet”, en dan nemen zij hunne hoeden en gaan weg, beide denkende: „als u nou maar in wou zien, dat” — en ze zijn slechts te vaster overtuigd, dat hun eigen geloof het ware is.

Maar ik kies natuurlijk den juisten middenweg — ik zie duidelijk, dat ze allebei wel wat goeds beweren, maar dat hun grondstellingen verkeerd zijn; ik steek ervan op, wat ik met hen eens ben, en het andere, dat weet ik wel beter, — en ik ben geen haar wijzer, alleen wat handiger geworden.

S.

Aan alle Studeerenden aan de P. S.

Onderstaand stuk vond ik in het laatste nummer van „de Ingenieur” en daar ik het voor de Delftsche Studenten wel de moeite waard vond, neem ik het in zijn geheel over.

Adresbeweging in zake misstanden bij het middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs.

De heeren H. Enno van Gelder, te Rotterdam, A. van Oyen te Dordrecht, I. H. Gunning Wzn. te Utrecht, A. A. Beekman te Schiedam, R. A. van Sandick te 's Gravenhage en J. C. Dijkhoorn te Delft, vragen mede-onderteekening van een adres, dat gericht zal worden tot den Minister van Binnenlandsche Zaken. In dat adres wordt aangedrongen op de benoeming eener staatscommissie, met de opdracht advies uit te brengen over verschillende vraagpunten betreffende het middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs.

Het adres luidt als volgt:

Aan Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Geven met verschuldigde eerbied te kennen, ondergeteekenden, die allen de grootste belangstelling koesteren in eene goede regeling van Gymnasiaal en Middelbaar Onderwijs.

Dat vele ouders in den lande, zich tot hun groot ongerief gedwongen zien om reeds op 12- of 13-jarigen leeftijd hunner kinderen te beslissen welke inrichting van onderwijs deze in de volgende 5 of 6 jaren zullen volgen: Gymnasium of Hoogere Burgerschool.

Waardoor moeten zij zich bij die keuze laten leiden? De eenige voldoende voor de keuze, een besliste aanleg van het kind voor deze of gene studie is meestal of niet aanwezig of openbaart zich eerst later; men kiest in den blinde en de keuze wordt meestal bepaald door allerlei overwegingen, die aan de hoofdzaak, de richting waarin het kind het meest vatbaar is voor ontwikkeling, volkomen vreemd zijn. Zendt men zijn twaalf-jarig kind naar de Hoogere Burgerschool, dan beslist men daarmede dat hij niet aan de Universiteit zal gaan studeeren (behalve misschien voor arts) en dat de studie der klassieken voor hem gesloten is. Zendt men hem naar het Gymnasium dan beslist men op een leeftijd, waarop men over zijn aanleg niet kan oordeelen, dat hij een wetenschappelijke loopbaan zal kiezen en sluit daarmede vele andere carrières voor hem af.

Talloos zijn dan ook de gevallen, waarin het bleek dat de keuze verkeerd was, en algemeen bekend is het hoe groot de moeilijkheden zijn om van den eenmaal ingeslagen weg terug te keeren, wanneer het blijkt dat de keuze in strijd was met den aanleg van het kind.

Het is dus in het belang van onzen jeugd dringend noodzakelijk dat de beroepskeuze verplaatst wordt naar een leeftijd, waarop men beter kan oordeelen over de natuurlijke gaven in den aanleg van het kind.

Het kwaad zoude zijn weggenomen als, hetzij aan de lagere school eene 2, 3 of 4-jarige middelbare school aansloot waar de leerlingen in talen, geschiedenis, aardrijkskunde, natuurlijke historie en de beginselen der wiskunde onderwezen werden, waarop voorbereidene scholen in verschillende richtingen volgen; hetzij dat het leerplan van Gymnasium en Hoogere Burgerschool over de eerste 2, 3 of 4 jaren gelijk werd gemaakt, of deze op ééne school werden vereenigd, waarbij de hoogste klassen gesplitst werden, in verschillende richtingen; op deze wijze zoude de keuze eerst op 15- of 16-jarigen leeftijd behoeven gedaan te worden.

Dat een tweede steeds herhaalde klacht tegen ons Gymnasiaal en Middelbaar Onderwijs deze is, dat het van kinderen beneden den leeftijd van 16 jaren fysiek en intellectueel een veel te groote inspanning eischt, dat de hersens overvoerd worden, waardoor de lust tot leeren vermindert. Vermindering van het aantal leervakken gedurende die jaren komt vele deskundigen noodzakelijk voor. Anderen, hoewel ook daarmede instemmende, zoeken de fout echter nog meer in de methode, die voor de jeugdige hersenen te zwaar is. Zeker is het dat eene grondige bespreking van dit vraagstuk door deskundigen en eene betere regeling op hun advies gegrond voor de Nederlandsche jeugd een weldaad zoude zijn.

Dat velen in den lande het een groote fout in onze Wet achten dat jongelieden, die een voldoende eindexamen der Hoogere Burgerschool hebben afgelegd, geen academische examens kunnen doen en den doctoralen titel niet verwerven kunnen; zij zien er een grove onbillijkheid in dat een jong mensch, wiens voorbereidende studiën de wis- en natuurkundige wetenschap, nieuwe talen en geschiedenis omvat hebben, wel aan de Universiteit colleges kan volgen, wel arts kan worden, maar nooit den hoogsten wetenschappelijke titel kan verwerven, die wel bereikbaar is voor zijn medestudent, al is deze ook niets meer ontwikkeld en geen beter medicus, alleen omdat deze jaren tevoren een Gymnasium doorliep, waar een andere leerstof hem voor de studie voorbereidde. Zij achten het een ramp voor het middelbaar onderwijs en voor de Polytechnische School dat jongelieden, die op de H. B. S. uitmunten op het gebied der wis- en natuurkundige wetenschappen, die sieraden konden zijn van de philosophische faculteit onzer Hoogescholen gedwongen worden om of het vak waartoe zij zich het meest aangetrokken gevoelen vaarwel te zeggen, of eenige jaren na hun eindexamen uitsluitend Latijn en

Grieksch te leeren, of naar de Pol. School te gaan, als zij niet den minsten aanleg hebben voor technische wetenschappen. Daardoor gaan dikwijls uitstekende krachten voor de wetenschap of het onderwijs verloren; daardoor is de Pol. School overvol en komen daar studenten, die later, op grond van eene wetsuitlegging, waarvan de juistheid door velen wordt betwist, het leeraarsambt gaan bekleeden, waarvoor zij volgens deze laatsten de juiste opleiding niet hebben gehad.

Eveneens wordt door velen betwijfeld of de regeling van de bevoegdheid tot het geven van middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs wel de juiste is, en of het niet noodig zal zijn het recht tot het geven van onderwijs alleen te geven aan hen, die eerst praktische bewijzen hebben gegeven van hun geschiktheid tot het geven van onderwijs. Velen ook meenen dat voor leeraren, zoowel aan de H. B. S. als aan het Gymnasium eene opleiding aan de Universiteit het wenschelijkst is, waartoe zeker meerdere personen van goeden aanleg eerder in de gelegenheid zouden zijn wanneer hun de toegang tot de Universiteit niet was ontzegd, indien zij geen Gymnasium maar een H. B. S. hebben bezocht.

Dat zij meenen dat het belang van de Nederlandsche jeugd dringend vordert, dat deze punten degelijk onderzocht en besproken worden en eene herziening der wetten tot regeling van het middelbaar en het voorbereidend hooger onderwijs daarvan het gevolg ware.

Weshalve zij zich tot Uwe Excellentie richten met het eerbiedig verzoek een Staatscommissie te benoemen, uit der zake kundige mannen van verschillende richting, met de opdracht deze kwestien en zoovele andere het onderwijs rakende, als Uwe Excellentie noodig mocht achten, te onderzoeken en daaromtrent de Hooge Regeering te dienen van advies.

't Welk doende, enz.

Algemeene deelneming aan dat adres mag zeker worden verwacht.

In de nu volgende regels wordt den lezers van „De Ingenieur” verzocht, indien zij sympathie voor deze beweging gevoelen, daarvan kennis te geven door een briefkaart te schrijven aan den heer H. Enno van Gelder.

Mijn plan nu is, dat ieder die medewerken wil bovengenoemd doel te bereiken, teekende op een der lijsten, die gedurende een week ter teekening zullen liggen op de sociëteit „Phoenix”, bij den heer Waltman en in de keuken der P. S.

Na afloop der week worden dan de lijsten door mij naar den heer Van Gelder gezonden. Op dusdanige wijze hoop ik dat vele studenten zullen teekenen en dat wij aldus zullen kunnen medewerken om een algemeen gevoelden misstand te doen ophouden.

J. F. C. WREDE.

Eenige beschouwingen over „Ueber unsere Kraft” (1ste deel).

In het laatste nummer van het Studenten-Weekblad kwam mij een artikel van de hand van Gev onder de oogen over bovengenoemd tooneel. Juist had ik die beschouwingen in de pen, en daar ze niet zooals het artikel van Gev een meer weergeven der inhoud zijn, veroorloof ik mij den lezers deze ideeën voor te zetten, daar het onmogelijk is wegens den inhoud in discussies te treden, verzoek ik den lezer vriendelijk te lezen en te denken wat hij wil. Een debat daarover wensch ik niet en zou ook moeilijk tot een resultaat komen.

Wat heeft Björnson gemeend met dit eerste deel zijner schoone pennevrucht? Vooraf moeten we ons vragen: hoe moeten de begrippen wonder en geloof voor ons klaar zijn. Ik meen hier geloof voor een absoluut geloovige zooals Sang was. Bestaat voor een geloovige een wonder? Neen. Wij noemen toch iets een wonder, wanneer het overeen te brengen is met onze kennis en begrippen der natuurwetten. Slechts een ongeloovige spreekt van een wonder. Bij het begrip „geloof” wordt elke vergelijking met natuurwetten uitgesloten.

„Die göttliche und menschliche Natur des Erlösers „ist in keinen anderen Falle so identisch darzustellen, „ja der ganze Sinn der Christlichen Religion (lees „van 't absolute geloof) nicht besser mit wenigem „aus zu drücken als durch eine Darstellung Christi,

„der leicht über das Meer wandelnd dem sinkenden „Petrus zu Hülfe kommt”.

(„Welterkennen und Gottes gewisheit” Goethe Verschiedenes über Malerei H. XVIII 540).

Wanneer we zeggen: „het was een wonder, dat Christus op het water geloopt heeft”, zeggen we dit als ongeloovige, slechts de vergelijking van dit feit met onze kennis der natuurwetten maakt het tot wonder. Voor dengene, die deze toetsing aan de natuurwetten niet voorneemt, is het geen wonder; diegene is de geloovige (absoluut).

„Durch Wunder und Gleichnisse wird (im Christentum) eine neue Welt aufgethan; jene machen „das Gemeine Ausserordentlich, diese das Ausserordentliche gemein. Es ist nichts gewöhnlicher als „Krankheit und körperliche Gebrechen, aber diese „durch geistige und geistigen ähnliche Mittel aufheben, lindern, ist ausserordentlich, und ebendaher „entsteht das wunderbare des Wunders, dass das „Gewöhnliche und das Ausserordentliche, das Mögliche und das Unmögliche Eins werden.”

(Idem Wunderjahre II 1 H. XVIII 166.)

Sang nu was zoo een geloovige, voor hem bestonden geen wonderen. Voor hem was 't zeer natuurlijk, hij bad en wilde zoo lang bidden tot zijne vrouw weder gaan kon, hij deed dit omdat hij niet vroeg: „is het mogelijk?” maar hij als geloovige zei eenvoudig: „ik geloof, (d. w. z. ben vast overtuigd) dat het mogelijk is.”

Zijne vrouw, Klara, welke eene oneindige liefde voor haar man gevoelde, zag door haar liefde voor hem, in hem haar God. (Dit blijkt overal, zoo ook waar ze aan hare zuster vraagt: „Hattest du nicht, sobald du ihn (Sang) sahst, den Eindruck von etwas übernatürlichem?” Ook zij was geloovig alleen in anderen zin, haar liefde voor hem was als 't ware Goddelijke liefde, en deze Goddelijke liefde gaf haar 't geloof. Zij vroeg zich nu ook niet af, „is het mogelijk, dat ik na zooveel maanden gelegen te hebben, weder ga?” Neen, haar man (haar God) bad; met de vaste overtuiging, dat zijne vrouw weder gaan kon. Haar geloof in hem (in haar God) gaf haar de kracht te gaan zij ging, helaas, het was te veel, het was über Ihre kraft en zij stierf. Noch voor Sang, noch voor Klara, noch voor welke geloovige ook was dit een wonder, het was slechts eene uiting van de kracht van het geloof. Voor wie was het wel een wonder? Voor de ongeloovigen zooals de bewoners, de verzamelde geestelijken, de onbekende (Bratt), die zegt: „dieser Tag entscheidet über mein Leben”; tegenover Sang zijn deze allen ongeloovig. Hoe schoon is niet 't gesprek tusschen Sang en zijn zoon Elias waar deze vertelt, dat Rakel (zijn zuster) gezegd heeft, nadat beide door Sang naar de besten onder de ongeloovigen — ik spreek steeds van ongeloovigen in tegenstelling met den absoluut geloovigen Sang — gezonden waren, „Es giebt nur einen Christen, und das ist Vater!”

We krijgen in 't 1e deel te lezen.

„Die Christliche Religion (beter is mijns inziens „het „geloof”) ist ein mächtiges Wesen für sich, woran „die gesunkene und leidende Menschheit von Zeit „zu Zeit Sich immer wieder emporgearbeitet hat, „und indem man ihr diese Wirkung zugesteht, ist sie über aller Philosophie erhaben und bedarf von Ihr keine Stütze.

(idem. Gespräch mit Eckermann 4 Febr. 1829.)

Mocht mijn schrijven zich in eene opname verheugen, zoo hoop ik ook over 't 2e deel (ongeloof, Socialismus, Anarchismus etc) eenige denkbeelden den lezers van 't Weekblad voor te zetten. Met een salut aan alle bekenden, roep ik au revoir!

BERN, 17 März.

J. C. DE RUIJTER DE WILDT.

Het historisch materialisme en de veelgesmade idee.

(Marx en de moderne psychologie).

Lezing van Dr. H. GORTER voor de S. D. P. C. op Woensdag 20 Maart 1901.

In een onlangs te Amsterdam gevoerd debat tusschen Prof. Treub en Dr. Gorter, werd door de eerste tegenover

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

120
140

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van ZATERDAG 23 MAART 1901.

de leer der sociaal-democraten, dat de menschen in de ontwikkeling der maatschappij gedreven worden door de ontwikkeling der productie-krachten, de meening, gesteld dat het de menschelijke wil, het menschelijk bewustzijn zijn, die de menschen in een bepaalde richting sturen. Dit is ook de opvatting, die de meesten onzer aanvankelijk krijgen onder de invloed van de wijze waarop ons de geschiedenis geleerd wordt, ook door de godsdienstige opvoeding, die we haast allen gekregen hebben. Toch schuilt in deze redeneering een groote fout, want in plaats van te spreken van de wil of het bewustzijn van een mensch of een zekere groep menschen heeft men er toch een abstractie, een algemeenheid van gemaakt, de Wil, het Bewustzijn. Dat deze abstractie een ongerijmdheid is, hoopt spreker thans aan te toonen.

Het fond van alle wijsbegeerte is, dat men zich een antwoord tracht te geven op de vraag: „Op welke wijze hangen geest en lichaam samen?” Hierop zijn een reeks antwoorden gegeven, die we echter tot drie hoofdgroepen kunnen samenbrengen.

1°. de monisten, die geest en lichaam één ding te zijn verklaren, al worden ze door ons verschillend opgevat;

2°. de materialisten, die alleen het bestaan van materie erkennen; bij bepaalde combinatie of samenstelling dezer materie (b.v. eiwitten) echter treedt hierin op geest, gedachte, bewustzijn;

3°. de idealisten, die alleen de geest als bestaande beschouwen terwijl de materie als een begrip of voorstelling van de geest moet worden opgevat.

Men tracht zich aldus een verklaring te geven van het wezen van ons denken; we kunnen dit noemen natuurwetenschappelijk materialisme. In tegenstelling hiermee tracht het historisch materialisme een verklaring te geven van de inhoud van ons denken.

Om nu tot een inzicht in ons bewustzijn te komen wil spreker gebruik maken van de onderzoekingen van Wundt, die algemeen erkend wordt als de grootste der moderne psychologen. Merkwaardig is, dat ofschoon Wundt zelf tot idealisme overhelt, toch zijn geheele gedachtengang past in den leer der historisch-materialisten.

Gaan we dan na, hoe ons bewustzijn is samengesteld, van de geestelijke kant beschouwd. Nemen we daartoe allereerst het begrip voorstelling. Als een eenvoudig voorbeeld hiervan nemen we een licht in de zaal. Wanneer we hier onze aandacht op vestigen, blijft echter toch, ofschoon minder helder, in onze geest de gewaarwording van de geheele zaal. We kunnen dus de geheele waarneming splitsen in een voor ons bewustzijn helder gedeelte (hier het licht), met een wetenschappelijke term als de apperceptie aangeduid en een minder helder gedeelte (lokaal enz.), de perceptie. Dit gaat op voor al onze voorstellingen. Het geestesleven is nu de aaneenschakeling der voorstellingen, die zich op een bepaalde wijs aan ons voordoen. De voorstellingen toch zijn in voortdurende verandering en wel in de eerste plaats, doordat de dingen buiten ons zich gestadig wijzigen, ook doordat bij iedere verplaatsing een andere omgeving door ons wordt waargenomen, maar ook, doordat in ons werkt een groote macht, de herinnering, waardoor, afgezien van onze omgeving, steeds in onze geest wijziging en opeenvolging van voorstellingen plaats heeft. Niet alleen gelden voor de wijzigingen die van buitenaf onze voorstelling ondergaat bepaalde wetten, doch ook onze herinnering heeft plaats volgens naspeurbare wetten, bekend als de associatie van denkbeelden.

Dit alles zal door een voorbeeld duidelijker blijken. Stel men heeft langen tijd zitten lezen in een wetenschappelijk boek; de apperceptie is hiermede geruimen tijd gevuld geweest. Nu is ook een vaste wet, dat de menschelijke aandacht niet voortdurend even groot kan zijn, doch bij golvingen voortdurend stijgt of daalt. Er kan nu een oogenblik komen, waarop een groote verslapping van aandacht voor het boek intreedt, zoodat een ander beeld, b.v. de zon, die buiten schijnt, sterker wordt waargenomen, dan het boek, dit dus in onze apperceptie verdringt. Door associatie van denkbeelden kan nu dit 't idee opwekken van naar buiten gaan, wat weer voorstellingen, door vroegere ondervindingen in 't leven geroepen

zal geven, b.v. een plek, waar 't nu bijzonder mooi zal zijn. Onze voorstellingen wijzigen niet zóó maar, doch ze worden óf geleid door de buitenwereld, óf door dingen, die vroeger hebben plaats gehad. Het ontwikkelingsleven zien we dus gaan volgens naspeurbare wetten.

Hiermee is 't echter nog niet afgelopen. Ons voorstellingsvermogen is niet enkel lijdelijk, maar met ons bewustzijn kunnen we ook actief zijn, logisch denken. Zoo kunnen we van één begrip een generalisatie maken, van één mensch, b.v. „de” mensch. We treden hier dus actief op, vormen in ons hoofd een abstract begrip. Dit iets uitbreidende vormen we ook een logische redeneering: Wanneer $1 + 1 = 2$ is, is $1 + 1 + 1 = 2 + 1 = 3$. De geheele wiskunde is op logische redeneering gebouwd. Met deze is echter ook de geheele kracht van ons bewustzijn uitgeput.

Perceptie, apperceptie, herinnering en logisch denken vormen samen ons voorstellingsvermogen.

Nu rijst echter de vraag: „Hoe komt het, dat we blijven hangen bij bepaalde voorstellingen, dat we ergens onze aandacht op vestigen? (in ons voorbeeld op 't zonlicht of op 't boek?)”. De factor, die hier in rekening dient gebracht te worden is 't gevoel. Elk bewustzijn gaat gepaard met gevoel, en dit is 't ook wat elke verandering leidt. Door 't gevoel splitsen we onze gewaarwordingen in aangename of onaangename. We blijven gaarne bij voorstellingen, die ons genoeg doen en wenden ons af van voorstellingen, die ons onaangenaam zijn.

Keeren we nu tot ons zelfde voorbeeld terug, dan vinden we ons zelf in tweestrijd: aan de een kant de zon buiten, die ons thans een groot genot belooft, aan de andere kant het boek, dat ons iets voor het geheele leven zal kunnen geven. We kiezen nu wat ons op 't oogenblik gezien, het meeste genoeg geeft.

Men is er in geslaagd proefondervindelijk aan te toonen dat iedere gewaarwording gepaard gaat met gevoel. De moderne kennis van 't lichaam heeft n.l. aangetoond, dat allerlei sterke aandoeningen als honger, dorst, gevoel van solidariteit, klassenbewustzijn (deze juist als voorbeelden genomen omdat ze in 't later betoog weer te pas komen) voornamelijk worden gevoeld door 't sympathisch zenuwstelsel, dat ook de beweging regelt van hart, longen en maag. De hartslag werkt onmiddellijk op de hersens en omgekeerd. Nu hebben wij een middel om gevoelsveranderingen te constateeren, door n.l. de wijzigingen in de hartslag waar te nemen, wat zeer fijn geschieden kan, door middel van een toestel, dat een graphische voorstelling van de hartslag geeft, zowel snelheid als intensiteit. En nu blijkt, dat er geen gevoel, geen gewaarwording is of ze openbaart zich in verandering van onze hartslag. Niet alleen is dit bij machtige aandoeningen als schrik het geval, maar de eenvoudigste dingen, als 't proeven van iets zoets, worden in de hartslag angeteekend. Zoodra iemand zich b. v. gaat zetten tot 't uitwerken van een wiskundig vraagstuk, zien we de hartslag een andere vorm aannemen.

Iedere bewustzijnswijziging gaat gepaard met gevoelswijziging.

Nu komt nog als laatste uiting de wil, het genomen besluit. We hebben echter reeds gezien, dat deze bepaald wordt door 't gevoel. Er bestaat niet een absolute wil, maar de mensch is hierin bepaald door zijn aanleg in verband met de omstandigheden waaronder hij geplaatst is. De mensch toch heeft bij zijn geboorte een bepaalde aanleg, volgens welke hij zal handelen en die zich zal wijzigen en ontwikkelen naar hetgeen door hem beleefd is. Op ieder gegeven oogenblik zal hij dus handelen naar die, op dat oogenblik bepaalde aanleg in verband met de uiterlijke omstandigheden. Het geestesleven is dus bepaald door omgeving, aanleg en het leven dat men geleid heeft. Er bestaat dus noch een vrije wil, noch een abstracte wil. Er bestaan slechts bepaalde wilsdaden.

Dit alles leert ons de moderne psychologie. Hieruit volgt ook, dat onze ideeën veranderen met de dingen. Nemen we als voorbeeld het Recht, de Rechtvaardigheid. Als de maatschappijen veranderen, zal ons abstract begrip, dat we uit onze voorstellingen hiervan vormen ook veranderen. We zien dan ook, dat in onze kapitalistische maatschappij

hier omtrent geheel andere opvattingen heerschen, dan bij de Grieken, 2000 jaar geleden.

We zien dus, dat de moderne zielkunde erkent, dat al onze abstracte begrippen voortgekomen zijn uit de waargenomen dingen (wat ook overeenkomt met de sociaal-democratische theorie); dat derhalve Prof. Treub ongelijk had, toen hij deze abstracties onafhankelijk daarvan, onafhankelijk ook van de individuen, waarin deze begrippen zijn gevormd, als drijfkrachten der maatschappij-ontwikkeling voorstelde.

Gaan we thans over van de individu op een groep van individuen. Het helderste voorbeeld is thans de proletariërs-klasse. We weten zeer goed, dat alle individuen verschillend zijn in aanleg; ook is voor allen het omringende anders, werken op allen andere invloeden. Zoo is voor de proletariër de blik op de maatschappij verschillend, naar mate hij werkzaam is in klein- of groot-bedrijf, op een kantoor of op een school.

Toch kunnen we in 't groot gezien zeggen, dat in een bepaalde klasse de menschen hetzelfde begrip, dezelfde voorstelling, hetzelfde bewustzijn zullen hebben. Juist bij de proletariërs wordt dit hoe langer hoe meer gelijk. Onze maatschappij beweegt zich meer en meer in de richting van het groot-bedrijf. Hierdoor krijgen allen de apperceptie, van proletariërs tegenover groot-kapitalisten, dus eenzelfde voorstelling en daardoor ook dezelfde gevoelens.

Vroeger b.v. was vaderlandsliefde algemeen verspreid; thans wint hoe langer hoe meer 't idee veld, van broederschap tusschen alle arbeiders, en dit niet uit humanitaire beginselen, maar omdat het moet wegens gelijke belangen. De Deutsche arbeider heeft belang bij goede arbeidswetgeving in Nederland, daar lage loonen, huisindustrie enz. in Nederland door de concurrentie ook de Deutsche loonen drukken.

Er komt alzoo in de arbeidersklasse meer en meer een gelijk geestesleven, en nu zien we, dat uit die voorstellingen niet alleen gevoelens, maar ook logische gedachten ontwaken, en ook deze zien we op elkaar gelijken. Zoo is deze gedachtengang zeer algemeen, dat het de arbeidersklasse, die de sterkste is in aantal, ook mogelijk moet zijn de sterkste te worden in invloed, dat zij door algemeen kiesrecht de politieke macht moet kunnen veroveren. Hierbij kan nog een andere factor in 't spel komen n.l. de fantasie. Deze hangt zeer nauw samen met de herinnering, alles wat men zich fantaseert is samengesteld uit brokstukjes, die in de herinnering bestaan. Zoo kan nu ook de klasse uit bekende voorstellingen, een fantastisch idee vormen, dat op de grondslag der groot-industrie een maatschappij met communistische productie zou kunnen bestaan. Dit idee is inderdaad bij millioenen arbeiders ontstaan, wat ook zeer begrijpelijk is bij onze kennis van de associatie van denkbeelden. Nu ontstaat ook bij de klasse de wil. Hierbij spelen weer een groote rol honger, werkeloosheid, onderdrukking; gevoelens die ook hier weer de doorslag geven. Alle wil toch is gebaseerd op gevoel; we willen wat ons geluk geeft, en ontvluchten wat ons onaangenaam is.

We zien dus, dat ook psychologisch de noodwendigheid van den klassenstrijd bewezen is, dat deze voortkomt uit de noodzakelijkheid, dat voorstelling en gevoel en daardoor de wil bij de verschillende groepen verschillend zijn.

Nu blijft nog de laatste schakel te leggen tusschen de psychologie en het historisch materialisme. We weten nu, dat het bewustzijn verandert met de omgeving, waarmee verandert nu echter de omgeving, de maatschappij?

En dit is de groote verdienste van Marx geweest, dat hij hierin het veranderlijk element heeft aangetoond. En dit is de productiewijze, niet de zon of het klimaat of zoo iets. De manier van werken, de arbeid, is het, die de maatschappelijke vervorming beheerscht. De verandering van de productiekrachten bracht de verandering in de klassen, heeft in onze maatschappij doen ontstaan het proletariaat, dat ook al weer onder de zelfde invloed, (werkeloosheid, lage loonen) bewust moet worden en één in wil.

De kapitalistenklasse voert een dergelijke redeneering, daar echter voor haar onze maatschappijvorm aangenaam is, komt ze tot een andere conclusie dan het proletariaat.

Het privaat eigendom drijft zich zelf voort tot zijn eigen vernietiging. Dit komt, dat het noodzakelijk het proletariaat als proletariaat voortbrengt. De ontwikkeling gaat tegen de wil, buiten het bewustzijn der kapitalisten om. Slechts de sociaal-democraten slaan de maatschappij-ontwikkeling bewust gade.

Een tegenwerping die meermalen gemaakt wordt is, dat aangezien de productiewijze door de uitvindingen beheerscht wordt, het toch ten slotte de geest, die deze doet is, die de productiewijze en zodoende de maatschappelijke veranderingen beheerscht. Dit is echter hierom onjuist, dat de uitvindingen gewoonlijk eerst gedaan worden als de maatschappij er behoefte aan heeft, en zoo ze al eerder gedaan waren, toch geen praktische toepassing vinden voordat de maatschappij dit eischt. Het is hier dus niet „de” geest, die een uitvinding doet, maar de geest van één mensch, die voortgedreven door de behoefte van de maatschappij om hem een uitvinding doet of toepast.

We hebben dus de band gezien, die bestaat tusschen de psychologie en de sociaal-democratische leer: slechts met de kennis van de laatste is de psychologie van de individu ook op het complex van de individuen de maatschappij over te brengen. Deze twee wetenschappen reiken elkaar dus de hand, kunnen elkander vooruitbrengen. Dergelijke wisselwerking bestaat tusschen de sociaal-democratische theorie en bijna elke wetenschap, zeer zeker ook wel die welke in Delft gedoceerd wordt. Moge dan deze avond hebben bijgedragen om hier eenige belangstelling te wekken voor deze leer, waarschijnlijk zullen vele studeerenden hier verruiming van inzicht kunnen krijgen door studie te maken van de sociaal-democratie, terwijl ze omgekeerd deze daardoor zullen kunnen vooruitbrengen.

J. F. L.

Chronique Scandaleuse.

I.

Toen kwam ik bij een collega die 'n mooie kamer had, want er waren veel versieringen van gemaakte bloemen; en de prachtige figuren op het behang dansten van leven, werden nog uitbundiger en joegen tenslotte de kamer door als bijen even voor regen.

Ook was de kamer ruim, hetgeen doorgaans alleen een voordeel is bij 't huren; want daarna werd het hinderlijke der ruimte weggenomen door een portret-album-standaard op één poot en drie uitloopers; door een theetafeltje op één poot en drie uitloopers; door een tafeltje met drie pooten, in 't midden sierlijk geknikt, waarop een olijf-vormige bloempot van heel veel mooie kleuren voorzien; door een rookstel — sigarenpot, aschbak, luciferstandaardje en puntjesknipper bij mekaar — op één poot en drie uitloopers.

D'r waren ook flinke hoge ramen, vooral verkieselijk omdat ze het mogelijk en noodig maken het overdreven glorieus binnenstroomende licht met flinke zware gordijnen op te vangen.

Ook het tafelkleed en het vloerkleed waren zeer mooi en zeer rijk aan verscheidenheid van kleuren. 'n Ander maal zal ik u eens beschrijven, want niemand uwer heeft ze natuurlijk ooit zoo gezien.

Vriendelijk noodde de gastheer mij op z'n canapé, ook een stuk dat den naam van „meubel” met recht fier afwijzen mag. Want flink stond zij op haar gedraaide beenen en de rug, twee groote lappen en een kleine in 't midden, was zeer symmetrisch van lijn. Die rug vooral deed me bekoring gevoelen, zou de meester van dit werk misschien iets symbolisch bedoeld hebben: bv. een lap als rugsteun voor den vader, den tweeden voor de moeder en in 't midden den kleineren, breede voor het kind? 'n symbool dus van het huisgezin en de nooit-volprezen heiligheid van het huwelijk?

Wil je ook 'n kopje thee, collega? vroeg z'n collega plotseling, niet begrijpende hoe profaan dit klinken moest bij mijn overdenkingen, van wier reinheid en hoogheid de stempel toch wel zou stralen op mijn voorhoofd.

Maar omdat hij 't me zoo vriendelijk vroeg wilde ik niet weigeren. Intusschen had ik den tijd nog eens nader om me heen te zien; en gezeten op de symbolieke sofa met mijn rug tegen den vaderlijken lap, gaf ik me eenigzins een houding door met mijn rechterhand mijn snor wat te vezorgen en met mijn linker wat te spelen met de eenvoudige maar smaakvolle franjes die de gedraaide beenen des sofa's halverwege brachten.

De schoorsteenmantel naast me was natuurlijk van massief marmer; slechts op de P. S. doceert men dat een ruggemerg van baksteen wordt beplakt met marmeren plaatjes of gemarmerd hout. En de wijze man die de zorg voor het meubileeren der kamers zoo zorgvuldig had op-

gevat, wist dat 'n kale schoorsteenmantel even dwaas is als 'n heer die z'n boord of z'n das mist (tenzij op 'n kroegjool waar dit gemis welhaast vereischte is); hij had dan ook voor een pendule gezorgd geflankeerd twee sieraden waarvan alleen stumpers de bedoeling of beteekenis ignoreeren.

Mijn gastheer had zich intusschen verrijkt gezien met de wetenschap dat ik suiker en melk gebruik, en ik hield mijn theeschotelje met m'n linkerhand vast, de rechter hield zich onledig met het dampende kopje, terwijl de overbodige rechter-pink ganschelijk geïsoleerd in het onbestemde wees.

Men is in Delft nog al aan den geavanceerden kant, is niet? informeerde mijn toekomstvriend, niet zonder bekoorlijke bezadigheid.

Dat wil zeggen, zei ik schuchter, het roode element is er wel vertegenwoordigd.

De lust welde in me op dit te bekrachtigen met het beroemde „eo ipso”, maar ik was bang reden te moeten geven van dit woord opdat hij 't vatten zou.

Och dat is zoo erg niet, hervatte de andere, later verandert dat wel als de omstandigheden anders worden.

Hierop deed ik het zwijgen, want mijn eerbied voor traditie brengt in het bijzonder eerbied voor gemeenplaatsen mee.

Nou geloof jij dat nog niet, maar al die idealen van de jeugd verdwijnen successievelijk.

Vragend keek ik naar de ideale meubilering en naar de hoog-wijze pendule, en alsof hij dien blik begreep vervolgde hij:

Ik wil niet zeggen dat je er geen nieuwe idealen voor in de plaats krijgt: maar je zal zien hoe heelemaal anders alle dingen zijn dan je nou nog kunt gelooven.

Ja ik ben nog jong, waagde ik me voelende nog kleiner dan 'n atoom — als 'n atoom dus.

Toen was er even zwijgen, en ik, haastig om uit de benauwing te komen, vroeg of er nog al 'n aardig leesgezelschap was — want ik ontdekte 'n portefeuille achter een poot met drie uitloopers.

Mijn wijze toekomst-vriend reikte mij dezen vriend des geestes met een eenvoudig soort van bescheiden trots.

En toen ik daarin Elsevier, Uilenspiegel, de Gids en Uber Land und Meer vond, en hoorde dat er twee portefeuilles per week circuleerden en dat er dan ook nog in waren opgenomen: Fliegende Blätter, Gartenlaube, the Graphic, l'Illustration en meer keur van standaard literatuur, hervatte ik den schier-ontglippenden moed door de ontdekking dat ondanks al die woorden toch ook hier het hart nog klopt voor wat liefelijk is en wel-luidt.

10 Maart 1901.

L. M.

Een nieuw Geloof.

Er zijn er, die zeggen, dat negentien eeuwen geleden een Christus is opgestaan, zoon van eene maagd en den Heiligen Geest die zou gesproken hebben van liefde, die melaatschen genas.

Anderen weer zijn er, die lang hebben gezocht in oude boeken. Daarin hebben zij de waarheid gevonden. Een Christus uit het Joodsche land? Wel neen . . . Slechts eene Christus-mythe, aangepast aan de leer van een wijsgeer, een Seneca.

En toch — negentien eeuwen heeft de wereld, de blanke wereld, geleefd in 't geloof aan dien Jezus, wonderen doend door zijn liefde, vergoed om zijne liefde . . .

Maar nu zijn we wijzer geworden. De wetenschap is gekomen, en heeft ons getoond, dat er geen hemel is, en geen hel. Jezus een god? Drie in een, en een in drie? — Hoe kan dat nu; wiskundig onmogelijk!

Maar als er geen god is, dan zijn er geen godgeleerden — en dat zou toch jammer zijn. Daarom godsdienst en wetenschap vereenigd. Jezus is wel niet de zoon van God, maar alleen een volmaakt mensch, is in zooverre goddelijk. Mozes zag God niet in eene brandende struik. Dat was maar zoo 'n beetje beeldspraak, om dien drommen uitgetrokken slaven van Egypte makkelijker te doen begrijpen. En de uitlegging hiervan is zoo lastig, dat er nog godgeleerden noodig zijn. Hoezee!

Maar niet iedereen kan dominee worden. En dan: den bijbel kan wel iedereen lezen, 't staat niet geleerd meer. om den bijbel te kennen — daarom een nieuw geloof, een

nieuw evangelie, en een nieuwe bijbel, dien niet de eerste de beste kan lezen en kennen. Als dan de schriftgeleerden ten einde raad zijn, en de ongelooovigen niet overtuigd willen worden dan kunnen zij zich beroepen op dit onfeilbare Nieuwste Testament. Het is niet eens noodzakelijk het zelf te kennen, als niemand anders het kent*) wat heel makkelijk is

Roy.

*) Toen v. d. Goes privaat-docent werd, had hij slechts het eerste deel van „Das Kapital” gelezen. In hoeveel boekenkasten zou „Das Kapital” ongelezen liggen?

Lente.

Lentegeuren komen als gevleug van vogels, die keeren terug en zweven in de lucht, lange zwieren in kaders van op en neer gaan; als het plooiend gebuig van het snijg leenig lichaam van een danseres; het even achterovergooien van het hoofd, de verrukkingsrilling van de leden.

Lentegeuren en lentetinten.

Het langzaam even aandikken van boomenlijning het even worden van fèeriek blauw de hemel; en de warmte, overal de warmere kleuren en dingen, de dikkere kleuren. En de zon de zon warm op dorpsdaken, de zon wit op huizenmuren; de zon geel s'avonds gouddonkergeel tegen de donkere boomenslaping; slaping van vergaan in effen massa met vingertakjes stil in het gele licht.

't Is alsof ik ben geweest een wachtende nachteuweide en dat de morgen is gekomen en de nevels nog schommel-zwieren over mijn ziel; mijn ziel die nu zal opengaan en opgaan tot de zon.

O Lente, een vreugderilling als het even-bang gedurf van de zwemmer, die plotseling springt in het koude water de weelde als van een meisje, dat bruid zal worden de wellust en weelde, die er is in al het stil diepe luisteren naar even hoorbaar komend geluk.

O, Lente, de lente.

X. IJ. Z.

Een Schoen.

Aan te trekken door dengeen, die 'm past.

Dorus en Frissie gingen samen op school in Delft. Dorus vond Frissie een fluim en Frissie kon Dorus nie lijën.

Dorus zou wel eens graag met Frissie willen vechten. Wat zou hij 'm graag eens lekker op zijn gezicht geven! Want Dorus is sterk! Maar Frissie is zoet! En Dorus durft 'm zoo maar ineens niet aan te pakken. Dan zouden de jongens zeggen: „Dorus is een smeerlap”.

Dorus laat evenwel geen gelegenheid voorbijgaan om Frissie maar te verneuken. . . . Maar Frissie is oostindisch doof!! Tot . . . ! Nee dat is te gek! Daar pakt me Dorus Frissie bij z'n kladden en Frissie krijgt er ongenadig van langs!

Daar komt Frissie Dorus tegen in den residentiestad, en hij geeft me daar Dorus ten aanzien van heel het Haagsche publiek zoo'n flink pak op z'n smoel, dat ie van beroerdigheid een paar maanden zijn gezicht houdt.

Maar och! Dorus kan zijn vechtlust niet bedwingen en daar gooit ie me waarachtig op de Binnenwatersloot Frissie een wollen handschoen naar z'n hoofd! Maar Dorus kan niet mikken. En de handschoen valt zooals wel te voorzien was: in de gracht . . . in 't water! En alle jongens lachten Dorus uit. Dorus de smoor in! Frissie aan 't loopen. Dorus 'm achterna. Daar heeft ie 'm bij z'n vessie! Nu tracht Dorus eens op Frissie's gevoel te werken en met een air zegt hij:

„Frissie!”

„Als jij dien handschoen d'r niet uithaalt dan kunnen „daarvoor slechts 2 redenen zijn:

„of je kunt niet zwemmen,

„of je bent een walchelike fluim!”

Zou Frissie nou maar altijd oost-indisch doof blijven? De tijd zal, hoop ik, leeren van wèl!

Maar Dorussie, maar Dorussie; snap je nou nooit hoe je niet moet optreden? Deden jullie beidjes niet beter

elkaar in 't vervolg maar te negeren, dan poep te zoeken, waarvan wij, toeschouwers, nog 't meeste last hebben?

JAN GLACÉ.

Vergadering over Studiebelangen.

Op de vergadering Woensdag 20 Maart ten 4 uur gehouden, werd verworpen met op één na algemeene stemmen 't voorstel van Schouwenburg om niet te spreken van: „de Commissie vertegenwoordigt de ingeschrevenen enz. . .” maar van: „de Commissie vertegenwoordigt die ingeschrevenen welke zich hiertoe aangeven. . .”

Aangenomen werd de wijziging door de Commissie voorgesteld om art. 4 al. 1 te lezen:

„Voor opmerkingen over colleges van een der docenten wendt de Commissie zich hetzij mondeling, hetzij schriftelijk tot dien docent of tot den directeur.”

Aangenomen werd ook 't Commissie-voorstel om 't aangehouden art. 9 te lezen als volgt:

„Iedere afdeeling is in de Commissie vertegenwoordigd door één lid van 't 3de of 4de studiejaar, wanneer ze 25 of minder, door twee leden wanneer ze meer dan 25 stemgerechtigden telt. Bovendien kiezen alle stemgerechtigden twee leden der Commissie uit het 1ste en 2de studiejaar.

Berichten en mededeelingen.

„COMITÉ VAN VIJVEN.”

Maandag 25 Maart, 's avonds half negen, in de Concertzaal van Stads Doelen.

Lezing van LODEWIJK VAN MIEROP.

Onderwerp: „Het Christo-Anarchisme.”

Eene beschouwing over Tolstoi en zijn geestverwanten.

ADVERTENTIEN.

Gelegenheid tot dineeren

voor minstens 6 Heeren.

Adres VAN LEEUWENHOEKSINGEL 10.

DICTATEN.

De ondergeteekende beveelt zich beleefd aan tot het overschrijven van DICTATEN.

Koornmarkt 25.

J. VAN WEELE.

M. J. DRABBE,

Confiseur. (firma opgericht 1806) Patissier.

OUDE DELFT 111.

STIPRIAANTJES.

Gomballen. Jujubes. Emser-Pastillen.

Stollwercksche Borstbonbons.

Pâte de Guimauve. Pâte Pectorale Balsamique.

ORANJE-LIMONADE,

van het Delftsch Scheikundig Laboratorium is verkrijgbaar à / **0,80** per flesch bij

J. J. G. BOERE,

HYPOLITUSBUURT 2.

Telefoonnummer 188.

Voorhanden bij J. WALTMAN Jr.:

KAUTSKY,

Bernstein en het Sociaal-Demokratisch Program.

(Vertaald door J. F. ANKERSMIT.)

Prijs / **1,25.**

Wijnhaven 3,

DELFT.

Telefoon No. 64.

TH. VAN LEIPSIG,

EN GROS. — EN DETAIL.

Vreeburg 25,

UTRECHT.

Telefoon No. 771.

Ontvangen:

Uitgebreide sorteering Japansche Waaiers, Pajongs, Sarongs, enz. enz. een geheel nieuw soort Vulpenhouder met gouden pen „THE INTERNATIONAL”. Uitstekende constructie, lekt in 't geheel niet en is zeer billijk. Prijs / 2,50

Krüger's Vulpenhouder prijs / **3,50.** — Vulpenhouder „The Farrington” prijs / **6,—.**

Parker's Vulpenhouder (constructie zonder schroef) prijs / **5,50.**

„Moore's” verbeterde Vulpenhouder, geheel nieuw systeem, prijs / **7,50.**

TE KOOP aangeboden:

een Ulmer-Dog (Reu),

voor billijken prijs.

Adres te bevragen Bureau van dit Blad.

SHAKESPEARE.

Complete werken van WILLIAM SHAKESPEARE.

Vertaald door Dr. L. A. J. BURGERSDIJK.

Geïllustreerd, 2 deelen.

In linnen banden / **7,50**, in half leeren banden / **8,50.**

Voorhanden bij J. WALTMAN Jr.

L'Etudiant Socialiste.

Organe international des Etudiants et Anciens Etudiants Socialistes.

(Paraissant le 1er et 15me de chaque mois.)

Abonnement d'un an fl. **1.50.**

Administration et Rédaction: 38, RUE DE TREVES, BRUXELLES.

Assurantie Maatschappij tegen Brand

„DE NEDERLANDEN”, van 1845.

Kapitaal. / **4,000,000,00.**

Betaalde Brandschaden ruim „ **20,000,000,00.**

Verzekeringen op Inboedels van H.H Studenten worden tegen vaste en billijke premie zonder nabetalings gesloten door bemiddeling van den Heer W. WALTMAN.

Kantoor: Technische Boekhandel.

BINNENWATERSLOOT 33.